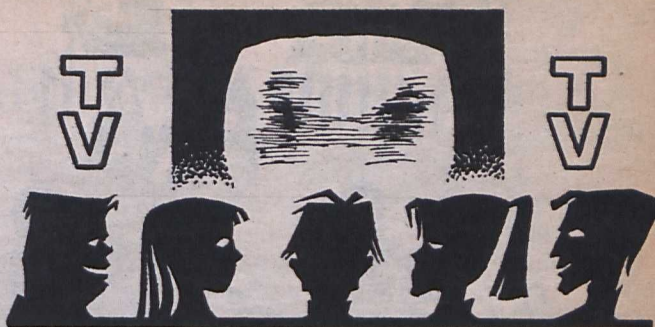

Országos bohóskodásnak mondja a farsangot Csokonai s most „a dá-mák diadalma a farsan-gon”, vagyis a *Dorot-tya*, e „comicum poema”, országos kiterjedést kapott a televízióban a

Csokonai-biecentená-riumon. Úgy is, mint bohóskodás, úgy is, mint látványosság, úgy is, mint ünnepi megemlé-kezés a költőről. A nemzeti feledékenységnek, sajnos, ilyen ünnepi ser-kentőkre van szüksége, hogy egyik legnagyobb költőnk időnkint, nagy-ritkán, mégis eszébe jus-son.

Noha a sajnálkozás szava épp most a legke-vésbé helyénvaló. Éppen most, örvendezés idején. Mert nézőinek a televí-zió csakugyan örömet szerzett — nemcsak az-zal, hogy a *Dorottyát* képernyőre vitte, inkább azzal, hogy *így* vitte or-szágossá: gazdagon, mű-gonddal, értőn, jókedvű-en, tele szeretettel Cso-

Csokonai Dorottyája a televízióban

konai iránt s nem az évforduló kötelező gesztusával. Ahogyan *Horváth* Jenő a művet televízióra alkalmazta és rendezte, ahogyan *Ascher Gabriella* dramaturgi gondjába vette, nincs abban semmi feszélyezett, ünnepélyes, még megilletődött sem.

Náray Teri, Simor Erzsi,
Ladomerszky Margit,
Gobbi Hilda

A *Dorottyát* nem az alkalom szorította a műsorba s úgy, ahogyan ott most megjelent, nincs is benne semmi alkalmi, semmi, ami az alkalommal együtt nyomtalanul elmúló. Ez a játék egyike a televí-zió legmelegebb, legele-venebb produkcióinak.

Sokféle művészi elem teszi azzá. A „bohósko-dása”, a csapongó költői

kedve éppúgy, mint a rendező- és operatőr-teremtette látványossága — *Szilágyi* Virgil ritka szép képi megfogalmazása — az aprólékos kidolgozottság éppúgy, mint a nagyvonalú irama, a színészei játéka éppúgy, mint kivételesen tiszta versmondása. S legfőképp talán a műnek az a valóságossága, amely ellen pedig a *Dorottya* „Előbeszéd”-ében Csokonai maga így tiltakozik tündéri ártatlansággal: „Még annyi valóság sem vetett ennek a költeménynek akkora talpot is, mint amennyin fundálódott akár a Tassoni Elragadtatott Vedre, akár a Boileau Pulpitusa, akár a Pope Elragadtatott Vuklija.” Nos, Horváth Jenő éppen a valóságnak, a nem-romlandó valóságnak „vet talpot” igenis a *Dorottya* televíziós változatában — s nyil-

Nagy Attila

ván nem a költő kedve s szándéka ellenére. Úgy restaurálja és költi képpé, mozgalmassággá például a báli jeleneteket, ahogyan azok Csokonai szavainak pontos koreográfiájában írva vannak: „Franciás táncokat kezdik főhajolva — Folytatják páronként viszontag másolva —, Sértáló lábokkal Z betűt ejtenek — Egymásnak oldalvást suhanva lejtelenek.” Ez az írott tánclecke „szövegűen” jelenik meg a képen, aranyjánosi realizmussal és egyben Csokonai realizmusával, s ilyen „szövegű” szinte végestelen végig a film-látvánnyá fogalmazott verszetet. Akkor is hű, ha betoldások akadnak is benne más Csokonai-versekből — „suhanva lejt” össze ebben a játékban Csokonai szinte

egész költészete, nagyeurópai és kishazai, somogytáji világa.

Bár a színészek játékára és kivételesen tiszta szövegmondására az imént már esett célzás, nem állható meg, hogy *Gobbi Hilda* Dorottyájáról, *Sinkovits Imre* Vitéz Mihályáról külön elragadtatott szó ne kerüljön s nem a többiek, a teljes együttes — *Keresztessy Mária*, *Náray Teri*, *Ladomerszky Margit*, *Simor Erzsébet*, *Pogány Margit*, *Döry Virág*, vagy *Sinkó László*, *Nagy Attila*, *Benkő Péter* — rovására. Mint ahogy nem állható meg legalább egy szóval meg nem említeni a díszlettervező *Barta László*, a jelmeztervező *Füzy Sári*, a zeneszerző *Hidas Frigyes* és a koreográfus *Novák Ferenc* nagyszerű munkáját.

MÁTRAI-BETEGH BELA